

UCHWAŁA NR LXII/495/24
RADY POWIATU CIESZYŃSKIEGO

z dnia 23 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2029

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., roku poz. 107) oraz art.35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. 2024 r., poz. 44) po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z uchwałą nr XXXII/277/13 Rady Powiatu Cieszyńskiego z dnia 23 kwietnia 2013r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji

Rada Powiatu Cieszyńskiego postanawia:

§ 1.

Uchwalić i przyjąć do realizacji Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Cieszyńskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Stanisław Kubicius

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

NA LATA 2024-2029

CIESZYN 2024

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie
Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie**

Spis treści

Wprowadzenie	2
Zasoby instytucjonalne	5
Niepełnosprawność jako problem społeczny	7
Osoby niepełnosprawne w Powiecie Cieszyńskim	9
Rozwój rehabilitacji zawodowej i społecznej	12
Cel programu	19
Finansowanie i realizacja	22
Monitorowanie.....	22
Podsumowanie	23

Wprowadzenie

Delegację do opracowania niniejszego programu zawiera art. 35a ust1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 44), który określa, iż do zadań powiatu należą: opracowanie i realizacja, zgodnych z przyjętą powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej Programem, jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki socjalnej powiatu, ukierunkowanym na problemy osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Podstawowym założeniem programu jest ułatwienie realizacji aktywnej polityki lokalnego rynku pracy, mającej na celu integrację zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Stworzenie spójnego systemu wspierania osób z niepełnosprawnościami jest niezbędne do osiągnięcia celu głównego, jakim jest zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym.

Realizacja celu głównego ma dopełnienie również w zapisach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim na lata 2024-2029.

Program ma charakter otwarty. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób z niepełnosprawnościami, dopuszcza się możliwość wprowadzania zmian w zakresie nowych obszarów działań oraz włączania, na różnych etapach jego realizacji, nowych uczestników. Warunkiem pełnej realizacji Programu jest czynne uczestnictwo jednostek organizacyjnych Powiatu Cieszyńskiego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz samych zainteresowanych, tj. osób z niepełnosprawnościami.

Program stanowi podstawę do opracowywania i realizacji programów celowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami i pozyskiwania dodatkowych środków finansowych m.in. w ramach programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków Unii Europejskiej i innych.

Zgodnie z przyjętymi standardami, określonymi w dokumentach międzynarodowych, osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym. Osoby z niepełnosprawnościami posiadają takie same fundamentalne prawa, jakie posiadają wszyscy obywatele i nie mogą być dyskryminowane, prześladowane czy marginalizowane ze względu na swoją dysfunkcję.

Uchwalonej przez Sejm 1 sierpnia 1997r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawiera katalog dziesięciu praw osób niepełnosprawnych w tym:

- dostępu do dóbr i usług, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych, uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną;
- dostępu do nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej;
- pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
- pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych;
- zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym;
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;
- posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz prawa do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych;
- pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Przyjęcie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych pozwoli na szersze uwzględnianie problemów osób z niepełnosprawnościami przez organy samorządowe w procesie kreowania właściwej polityki w tym zakresie.

Niniejszy program jest kontynuacją działań, które podjęto w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2018-2023. Uwzględnia rosnące potrzeby osób z niepełnosprawnościami, mieszkających na terenie Powiatu Cieszyńskiego

i zadania, wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”.

Program jest spójny z:

- Strategią Rozwoju Śląska Cieszyńskiego
- Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Cieszyńskim
- Wojewódzkim programem wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu
- Krajowym programem działań na rzecz równego traktowania.

oraz z ustawodawstwem polskim i przyjętymi działaniami rządowymi w tym :

- Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej;
- Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych;
- Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych;
- Kodeksem pracy w zapisach, zabraniających dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych w stosunku pracy;
- Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach Osób Niepełnosprawnych.

Zasoby instytucjonalne

Instytucjonalną gotowość do świadczenia pomocy osobom z niepełnosprawnościami i ich rodziną posiadają jednostki pomocy społecznej, prowadzone przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz organizacje pozarządowe. Realizują one wszystkie możliwe formy wsparcia w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu zamieszkania oraz pomocy stacjonarnej, świadczonej poza miejscem zamieszkania. Osoby, które między innymi ze względu na niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W sytuacjach wymagających świadczenia usług bytowych i opiekuńczych całodobowo osoby z niepełnosprawnościami mogą zostać umieszczone w pomu pomocy społecznej.

Na poziomie gmin działania, w tym zakresie prowadzone są przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej, które są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom ze względu na niepełnosprawność, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Zarówno na poziomie gminy jak i powiatu istnieje możliwość realizacji programów rządowych, w tym Programu Opieka Wytchnieniowa, dzięki któremu osoby zaangażowane w opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami dysponują czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek, regenerację jak również załatwienie niezbędnych spraw życiowych oraz Programu Asystent osoby z niepełnosprawnościami, który zwiększa szanse osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.

Na poziomie powiatu działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami prowadzą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz Wydział Rady, Zarządu i Zdrowia, Wydział Kultury, Sportu, Turystyki i Organizacji Pozarządowych jak również funkcjonujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej, edukacji lub organizacje pozarządowe realizujące zadania zlecone przez Powiat, m. in.:

- Powiatowy Dom Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień” w Cieszynie,
- Powiatowy Dom Pomocy Społecznej „Feniks” w Skoczowie,
- Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Pogórzcu z Filią „Bursztyn” w Kończycach Małych,
- Dom Pomocy Społecznej „Betania” w Cieszynie,
- Dom Pomocy Społecznej Konwentu Bonifratrów w Cieszynie,
- Dom Pomocy Społecznej w Strumieniu,
- Ewangelicki Dom Opieki „Emaus” w Dzięgielowie,
- Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Cieszynie,
- Centrum Aktywności Twórcze Odkrywanie Niezależności w Ustroniu,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Drogomyślu,

- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Cieszynie i Skoczowie,
- Ośrodek Rehabilitacyjno- Edukacyjno- Wychowawczy w Cieszynie,
- Ośrodek Edukacyjno- Rehabilitacyjno- Wychowawczy w Ustroniu,
- Zespół Placówek Szkolno - Wychowawczo- Rewalidacyjnych w Cieszynie.

Ponadto działania o charakterze inicjatywnym oraz konsultacyjno-opiniotwórczym podejmowane są przez Powiatową Społeczną Radę ds. Spraw Osób Niepełnosprawnych. Posiedzenia Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych odbywają się raz na kwartał, natomiast do jej zadań należy:

- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych,
- na wniosek Starosty uczestnictwa w spotkaniach dotyczących osób niepełnosprawnych.

Organem doradczym jest również Zespół ds. dostępności, któremu przewodzi Koordynator ds. dostępności. Zadaniem tego organu jest m.in.: wsparcie osób z szczególnymi potrzebami w dostępie do świadczonych usług, działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności oraz prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności.

Niepełnosprawność jako problem społeczny

Według Światowego Raportu o Niepełnosprawności, opracowanego przez WHO i Bank Światowy, na świecie żyje ponad miliard ludzi niepełnosprawnych, w tym 200 mln boryka się ze znacznymi trudnościami w funkcjonowaniu. Liczba osób z niepełnosprawnościami systematycznie rośnie. Zmiana ta jest spowodowana wydłużeniem trwania życia, częstym występowaniem chorób przewlekłych (choroby serca, cukrzyca, nowotwory, zaburzenia zdrowia psychicznego itp.), a także urazów (wypadki drogowe, klęski żywiołowe, itp.).

Niepełnosprawność częściej występuje wśród kobiet, osób ubogich i starszych. W raporcie tym stwierdzono, że wśród osób z niepełnosprawnościami odnotowuje się gorszy stan zdrowia, gorsze wyniki w edukacji, mniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Ponadto wskaźnik ubóstwa w grupie osób z niepełnosprawnościami jest wyższy niż wśród osób sprawnych.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią 15,6 % całej ludzkości. W samej Unii Europejskiej żyje ok. 45 mln niepełnosprawnych osób. Szacuje się, iż ok. 45-65% tej grupy stanowią osoby w wieku produkcyjnym (15-65 lat), w większości nie aktywni zawodowo.

Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób z niepełnosprawnościami w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Na potrzeby Spisu zbiorowość osób z niepełnosprawnościami została podzielona na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwalny) całkowicie lub poważanie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosowanie do swojego wieku.

Według jego wyników liczba osób z niepełnosprawnościami w 2011 r. wyniosła 4,7 mln. (12,2% ogółu ludności), w tym 3,1 mln osób posiadało prawne potwierdzenie niepełnosprawności. Wśród ogółu osób z niepełnosprawnościami znajduje się 53,9% kobiet oraz 46,1% mężczyzn.

Omawiając zagadnienie niepełnosprawności należy przede wszystkim zdefiniować to pojęcie. Nie jest to jednak łatwe, ponieważ niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, gdzie obok wymiaru zdrowotnego należy uwzględnić kontekst społeczny i psychologiczny zjawiska. W ubiegłym stuleciu niepełnosprawność postrzegano jako problem jednostkowy osoby wymagającej diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, mających na celu poprawę jej zdrowia i stanu funkcjonalnego. W ocenie niepełnosprawności nie brano pod uwagę aspektów psychospołecznych i problemów życiowych tych osób.

W 1994 r. w czasie Europejskiego Forum Niepełnosprawności w Parlamencie Europejskim przyjęto nową definicję osoby niepełnosprawnej, a mianowicie: „Osobą niepełnosprawną (ON) jest jednostka w pełni swych praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przewyżczyć w taki sposób jak inni ludzie”.

Bardzo ważnym aktem prawnym związanym z niepełnosprawnością jest Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowana przez Polskę w 2012 r. Jej celem jest „popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności”. Zgodnie z Konwencją do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) za osobę niepełnosprawną uznaje się osobę wymagającą pomocy, która nie jest w stanie sama zaspokoić własnych potrzeb.

W Polsce pojęcie niepełnosprawności po raz pierwszy pojawiło się w 1982 r. w uchwale Sejmu w sprawie inwalidów i osób niepełnosprawnych. Natomiast obecnie obowiązująca definicja jest zawarta w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych określa niepełnosprawność jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej.

Osoby z niepełnosprawnościami to grupa wewnątrznie bardzo zróżnicowana pod wieloma względami, m.in.: stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wykształcenia, wieku, miejsca zamieszkania, cech demograficznych i społecznych oraz sytuacji na rynku pracy. Takie zróżnicowanie rodzi konieczność indywidualizacji form pomocy. Często osoby z niepełnosprawnościami posiadają niższe wykształcenie oraz przejawiają małą aktywność zawodową, co kieruje je w stronę ubóstwa i może prowadzić do wykluczenia społecznego.

Prowadzenie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami wpływa na zwiększenie ich aktywności. Działania te, zarówno z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zawodowej oraz zmian mentalnych i postrzegania samych siebie, zdecydowanie wpływają na polepszenie ich funkcjonowania w społeczeństwie.

Osoby z niepełnosprawnościami, jak też ich rodziny, stanowią część lokalnej społeczności, wymagają zatem zainteresowania, wsparcia oraz opieki. Uczestniczenie osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym zależy zarówno od nich samych, jak i od społeczeństwa, tworzącego warunki, w których te osoby znajdują swoje miejsce.

Osoby niepełnosprawne w Powiecie Cieszyńskim

Podstawą do ubiegania się lub otrzymania świadczeń z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej lub w ramach systemu zabezpieczenia społecznego osób z niepełnosprawnościami jest posiadanie odpowiedniego orzeczenia o niepełnosprawności lub zdolności do pracy.

W Powiecie Cieszyńskim jak i w całym kraju liczba osób z niepełnosprawnościami jest trudna do ustalenia z uwagi na brak jednolitego systemu orzecznictwa.

Obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje: orzecznictwo do celów rentowych (prowadzone przez lekarza orzecznika ZUS) oraz orzecznictwo do celów pozarentowych (prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności). Orzecznictwo rentowe prowadzoną także, oprócz ZUS, inne instytucje orzecznicze: KRUS oraz komisje MON i MSWiA.

W Powiecie Cieszyńskim w strukturze Starostwa Powiatowego w Cieszynie funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Wydaje on orzeczenia zawierające wskazania dotyczące m.in. odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, w tym specjalistycznego, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, uczestnictwa w terapii zajęciowej, korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz usług socjalnych i opiekuńczych.

Tabela 1. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności po 16 r.ż. w latach 2020-2022

Cel złożenia wniosku w latach 2020-2022			
	2020	2021	2022
Odpowiednie zatrudnienie	325	381	457
Szkolenie	4	2	4
Uczestnictwa w WTZ	18	13	19
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	208	291	279
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	200	250	293
Zasiłek stały	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny	368	424	460
Korzystanie z karty parkingowej	311	339	414
Inne	233	353	473
RAZEM	1667	2053	2399

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Tabela 2. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności do 16 r.ż. w latach 2020-2022

Cel złożenia wniosku w latach 2020-2022			
	2020	2021	2022

Zasiłek stały	31	46	131
Zasiłek pielęgnacyjny	283	309	222
Inne	4	9	29
RAZEM	318	364	283

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń według stopni niepełnosprawności w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Znaczny	560	819	794
Umiarkowany	660	806	996
Lekki	293	420	354
Do 16 roku życia	295	338	301
RAZEM	1808	2383	2445

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na wiek u osób do 16 roku życia.

Liczba wydanych orzeczeń			
Wiek w latach	2020	2021	2022
0-3	70	94	73
4-7	86	96	82
8-16	139	148	146
RAZEM	295	338	301

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczyny niepełnosprawności – osoby po 16 roku życia

Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności w latach 2020-2022			
	2020	2021	2022
01-U – upośledzenie umysłowe	42	22	56
02-P – choroby psychiczne	168	166	190
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	47	88	115
04-O – choroby narządu wzroku	22	16	33
05-R – upośledzenie narządu ruchu	457	556	593
06-E - epilepsja	20	22	25
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	255	482	449
08-T – choroby układu pokarmowego	66	84	100
09-M - choroby układu moczowo - pęciowego	71	163	149

Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności w latach 2020-2022			
	2020	2021	2022
10-N – choroby neurologiczne	211	270	276
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	125	151	126
12-C – całościowe zaburzenia rozwoju	29	25	32

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczyny niepełnosprawności – osoby przed 16 rokiem życia

Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności w latach 2020-2022			
	2020	2021	2022
01-U – upośledzenie umysłowe	17	37	37
02-P – choroby psychiczne	13	16	19
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	35	42	29
04-O – choroby narządu wzroku	8	6	8
05-R – upośledzenie narządu ruchu	18	23	23
06-E - epilepsja	13	12	15
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	27	11	13
08-T – choroby układu pokarmowego	6	3	4
09-M - choroby układu moczowo - płciowego	7	10	7
10-N – choroby neurologiczne	51	58	39
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	37	33	37
12-C – całościowe zaburzenia rozwoju	63	87	70

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Rozwój rehabilitacji zawodowej i społecznej

Rehabilitacja według Światowej Organizacji Zdrowia rehabilitacja to kompleksowe i skoordynowane stosowanie środków medycznych, socjalnych i zawodowych w celu przywrócenie pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej, zdolności zarobkowania oraz barani czynnego udziału w życiu publicznym. Na kompleksową rehabilitację składa się rehabilitacja: lecznicza, społeczna i zawodowa.

W okresie transformacji ustrojowej w Polsce rozdzielono rehabilitację leczniczą, która pozostała w gestii Ministerstwa Zdrowia, od rehabilitacji społecznej i zawodowej. Dopiero w 1991 r. powstała pierwsza ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Obecnie w Polsce rehabilitacja lecznicza jest realizowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

NFZ finansuje rehabilitację leczniczą zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Obejmuje ona rehabilitację leczniczą, programy zdrowotne i lecznictwo uzdrowiskowe

Zakład Ubezpieczeń Społecznych finansuje rehabilitację leczniczą w ramach prewencji rentowej osób zagrożonych długotrwałą niezdolnością do pracy, rokujących powrót do niej. Rehabilitacja w ramach prewencji rentowej ZUS obejmuje osoby ze schorzeniami układu krążenia, narządu ruchu, układu oddechowego, schorzeniami onkologicznymi i psychosomatycznymi oraz schorzeniami z zakresu foniatrii.

Podobnie KRUS prowadzi rehabilitację leczniczą dla osób zagrożonych niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresowo niezdolnych do pracy w celu minimalizacji tej niezdolności. Każdego roku z rehabilitacji leczniczej KRUS korzysta około 14 tys. osób¹⁷

Rehabilitację społeczną i zawodową finansuje głównie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Rehabilitacja społeczna (w myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Natomiast celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, głównie przez odpowiednie poradnictwo i szkolenia zawodowe oraz pośrednictwo pracy.

Od 1996 r. ZUS również prowadzi działania w zakresie rehabilitacji zawodowej poprzez wprowadzenie nowego świadczenia – renty szkoleniowej. Od 2005 r. również w KRUS-ie istnieje możliwość przyznania rolnikom renty szkoleniowej. Ma ona na celu umożliwienie przekwalifikowania zawodowego osobom ubezpieczonym, które utraciły zdolność do pracy zarobkowej w wyuczonym zawodzie

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnościami uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do realizacji tych celów niezbędne jest:

1. dokonanie oceny zdolności do pracy poprzez przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych, umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności oraz ustalenia kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań;
2. prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia;
3. przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia;
4. dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie;
5. określenie środków technicznych umożliwiających wykonywanie pracy.

W organizowaniu dla osób z niepełnosprawnościami różnych form pracy zawodowej należy kierować się zasadami rehabilitacji zawodowej:

1. Wykonywanie pracy zawodowej przez osobę z niepełnosprawnościami uwarunkowane jest możliwością wykonywania różnych czynności, stopniem indywidualnej sprawności, specjalnych zdolności i umiejętności, cech osobowości. Należy pamiętać, że żadna praca nie wymaga od człowieka, który ma ją wykonywać pełnej sprawności. Istnieją prace o różnej skali wymagań. Jedne wymagają wysokiej sprawności fizycznej lub manualnej, inne intelektualnej lub specjalnej zdolności i umiejętności, a nawet określonych cech osobowości. Osoby z niepełnosprawnościami na skutek uszkodzenia organizmu nie tracą wszystkich możliwości, zachowując umiejętności wykonywania. Wyjątki stanowią całkowicie niezdolne do pracy na skutek poważnego uszkodzenia i znacznego obniżenia sprawności organizmu.

2. Osoby z niepełnosprawnością mają możliwość uruchomienia pewnych mechanizmów kompensacyjnych. Kompensacja polega na zastąpieniu uszkodzonych lub zaburzonych sprawności organizmu przez inne czynności. U podstaw kompensacji leży fakt, że organizm ludzki charakteryzuje się pewną dynamiką i zdolnością adaptacji do zaistniałych zmian. Dysponuje on także rezerwami, które mogą być uruchomione i wykorzystywane w razie potrzeby.

3. Istnieją możliwości adaptacji stanowiska i miejsca pracy stosownie do potrzeb pracownika z niepełnosprawnością. Adaptacja stanowiska i miejsca pracy obejmuje:

- fizyczną adaptację stanowiska i miejsca pracy, dokonanie zmian lub modyfikacji polegających na zastosowaniu dodatkowych

elementów, dodatkowego oprzyrządowania, zlikwidowania barier architektonicznych;

- wyposażenie pracownika z niepełnosprawnością w odpowiedni, dostosowany do rodzaju niepełnosprawności sprzęt rehabilitacyjny, umożliwiający wykonywanie czynności i zadań zawodowych.

Rehabilitacja zawodowa przebiega wieloetapowo, rozpoczyna się oceną zdolności do pracy i poradą doradcy zawodowego, a następnie polega na przygotowaniu do pracy, utrzymaniu tej osoby w miejscu pracy i uzyskaniu przez nią ewentualnego awansu zawodowego

Obecnie występuje tendencja do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami razem z pełnosprawnymi w zwykłych warunkach pracy. Uznaje się, że niepełnosprawni poszukujący zatrudnienia powinni uczestniczyć w normalnych, otwartych formach zatrudnienia zgodnie z rozsądnymi oczekiwaniami i celami osobistymi. Jest to konsekwentne dążenie do realizacji zasady integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Sukces tych działań zależy jednak w dużym stopniu od rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnościami mają duże trudności ze znalezieniem pracy z powodu obecnego poziomu bezrobocia w środowiskach tych osób i rozwoju małych firm, które niechętnie zatrudniają te osoby z powodu wciąż jeszcze występującego w społeczeństwie przekonania, że z reguły są niezdolni do pracy, a jeśli już pracują, to ich praca ma niższą wartość.

Z reguły otwarty rynek pracy umożliwia uzyskiwanie wyższych zarobków niż praca chroniona, pozwala na pracę w bardziej zróżnicowanej grupie zawodów i daje większe szanse awansu. Wymaga jednak konkurencji osób z niepełnosprawnościami z pełnosprawnymi. Potencjalny pracownik musi być atrakcyjny dla pracodawcy, oferować jak największe umiejętności, kwalifikacje i wydajność, a tym wymaganiom niepełnosprawny nie zawsze może sprostać.

Zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami uzależnione jest od stopnia niepełnosprawności, chęci i motywacji, wykształcenia i możliwości uzyskania zatrudnienia stosownie do wskazań i przeciwwskazań zdrowotnych.

Bezczynność zawodowa wpływa negatywnie na stan zdrowia osób z niepełnosprawnościami, sprzyjając powstawaniu nowych schorzeń i nasilaniu się istniejącej niepełnosprawności. Mając to na uwadze, należy uznać rehabilitację za proces ciągły, mający na celu poprawę i regenerację możliwości zgodnie z założeniem, że nie ma trwałych barier i stałych zdolności.

Rehabilitacją zawodową osób z niepełnosprawnością w powiecie cieszyńskim zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie. Osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, stanowią niewielki odsetek spośród całości zarejestrowanych osób bezrobotnych. W latach pandemii, 2020 – 2022, nastąpił wyraźny

spadek oferowanych stanowisk przeznaczonych tych osób. Jednakże, pomimo stosunkowo „niewielkiej” skali problemu w odniesieniu do ogółu osób zarejestrowanych w urzędzie pracy, osoby z niepełnosprawnością niejednokrotnie napotykają trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, odpowiadającego zarówno posiadanym kwalifikacjom bądź umiejętnościom zawodowym, jak również ograniczeniom zdrowotnym, wynikającym z ich niepełnosprawności. Częściowo sytuacja ta ma związek z niewiedzą i obawami pracodawców w odniesieniu do zatrudniania osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Tabela 7. Liczba zgłoszonych stanowisk pracy

	Liczba stanowisk pracy ogółem	Liczba stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	Ujęcie procentowe (%)
2020	5345	70	1,31%
2021	6560	78	1,19%
2022	5663	168	2,97%

Źródło: opracowanie własne PUP Cieszyn

Osoby, posiadające status osoby z niepełnosprawnościami najczęściej zatrudniane są w zakładach pracy chronionej oraz na stanowiskach tworzonych lub współfinansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jak również przez pracodawców, zatrudniających co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, którzy są obowiązani do miesięcznych wpłat na PFRON, chyba że osiągną wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wysokości 6%. Nie bez znaczenia dla pracodawców jest również możliwość uzyskania dofinansowania do wynagrodzeń zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych, udzielanego przez PFRON.

Osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie są objęte kompleksową pomocą w zakresie wyodrębnionego pośrednictwa pracy. Stanowiska do obsługi tych osób, na których zatrudnione są 2 osoby w pełnym wymiarze czasu pracy, znajdują się w pomieszczeniu na parterze budynku i umożliwiają załatwienie wszystkich spraw, dotyczących poszukiwania pracy w jednym miejscu. Pośrednicy pracy oraz doradcy klienta, realizują również zadania finansowe ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji zawodowej. Osoby z niepełnosprawnością są informowane m.in. o różnych formach zatrudnienia (w tym samozatrudnienia), o możliwości odbycia stażu czy też szkolenia.

Również pracodawcy, zainteresowani uzyskaniem pomocy w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnością, mogą otrzymać kompleksową informację w tym zakresie.

Realizacja tego programu pozwoli zwiększyć ilość odpowiednich miejsc pracy oraz umożliwi większej liczbie osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej.

Tabela 8. Liczba osób z niepełnosprawnością, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie

	Zarejestrowane osoby niepełnosprawne ogółem	W tym osoby poszukujące pracy niepełnosprawne	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem	% ilości bezrobotnych	Stopień niepełnosprawności:		
					lekki	umiarkowany	znaczny
2020	215	33	3875	5,55%	151	63	1
2021	231	35	3446	6,70%	163	67	1
2022	228	38	3138	7,27%	142	84	2

Źródło: opracowanie własne PUP Cieszyn

Tabela 9. Liczba przyznanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej przez PUP w Cieszynie

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu	1	4	3
Kwota przyznanych dofinansowań	9 025,61 zł	34 543,04 zł	37 803,00 zł
Przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	2	3	4
Kwota przyznanych dofinansowań	49 000 zł	95 896,64 zł	118 520,00 zł
Dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	0	2	0
Kwota przyznanych dofinansowań	0	100 000 zł	0

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	0	0	0
Kwota przyznanych dofinansowań	0	0	0

Źródło: opracowanie własne PUP Cieszyn

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie.

Jednym z podstawowych warunków dla spełnienia procesu rehabilitacji społecznej jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystanie ze wszystkich dóbr kulturowych, społecznych i zawodowych. Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, i transportowych jest tego przykładem. Należy zauważyć, że w obecnej fazie walka z barierami w architekturze i urbanistycznymi nie polega tylko na konstruowaniu wejść, budowie wind i pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnością. Właściwie rozumiana integracja osób sprawnych i niepełnosprawnych polega na takim konstruowaniu form architektonicznych i urbanistycznych by były one na równi dostępne zarówno dla sprawnych jak i niepełnosprawnych (sprawnych inaczej).

Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się uczestnictwo osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej czy turnusach rehabilitacyjnych.

Tabela 10. Liczba przyznawanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji społecznej przez PCPR w Cieszynie

Zadania	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	329	436	436
Kwota przyznanych dofinansowań:	339 541	572 859	567 650
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	613	614	639
Kwota przyznawanych dofinansowań:	590 078	714 203	690 899
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	113	128	142

Zadania	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Kwota przyznanych dofinansowań:	621 902	751 140	776 893
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	10	10	9
Kwota przyznanych dofinansowań:	23 120	42 730	44 910
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej	1 WTZ dla 70 uczestników	1 WTZ dla 70 uczestników	1 WTZ dla 70 uczestników
Kwota przyznanych dofinansowań:	1 433 050	1 516 321	1 808 918
Dofinansowanie zadań zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym	0	1	6
Kwota przyznawanych dofinansowań:	0	10 000	64 047
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika	0	1	2
Kwota przyznawanych dofinansowań:	0	4 428	18 740
Aktywny Samorząd - Kwota przyznanych dofinansowań	530 575,31	707 897,40	860 264,66

Źródło: opracowanie własne PCPR Cieszyn

Reasumując, rehabilitacja osób z niepełnosprawnością jest złożonym, wieloetapowym i wielowymiarowym procesem zmierzającym do maksymalnego usprawniania osób dotkniętych niepełnosprawnością. Usprawnienie to odbywa się na drodze wielu profesjonalnych działań o charakterze leczniczym, psychologicznym, pedagogicznym, społecznym i zawodowym przy istotnym współdziałaniu samych osób z niepełnosprawnością. Ostatecznym celem rehabilitacji jest osiągnięcie najwyższego możliwego poziomu samodzielności i niezależności osoby z niepełnosprawnością, przejście z pozycji biorcy na pozycję dawcy, osoby produktywnej i tworzącej społeczne wartości, a więc pełna integracja ze społeczeństwem, znajdująca wyraz w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym.

Cel programu

Głównym celem Programu jest wzmocnienie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w lokalnym życiu społecznym poprzez wyrównanie ich szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel główny: Wzmocnienie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami.
2. Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmocniania wsparcia i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnościami.
3. Likwidacja barier dająca możliwość równoprawnego uczestnictwa osobom z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.
4. Wzmocnianie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
5. Poprawa dostępności i wyrównanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami.
6. Wsparcie w niezależnym i samodzielnym życiu poprzez asystencję oraz opiekę wytchnieniową.

Cel szczegółowy nr 1 – Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami.

ZADANIA:

1. Inicjowanie działań informacyjno-edukacyjnych kampanii mającej na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności.
2. Prezentacja osiągnięć artystycznych, sportowych, naukowych, zawodowych osób z niepełnosprawnościami.
3. Promowanie organizowanych imprez integracyjnych.
4. Prowadzenie poradnictwa, doradztwa na temat potrzeb i problemów osób z niepełnosprawnościami.
5. Współpraca domów pomocy społecznej ze środowiskiem lokalnym.
6. Wspieranie wolontariatu i realizowania praktyk w instytucjach pomocy i integracji społecznej.

Cel szczegółowy nr 2 – Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmocnianie wsparcia i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnościami.

ZADANIA:

1. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących ofert pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.
2. Podnoszenie jakości usług skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
3. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami.
4. Konsultowanie z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych działań dotyczących pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.
5. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
6. Wspieranie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami.
7. Współpraca oraz tworzenie warunków do lepszej wymiany informacji międzyinstytucjonalnej w zakresie działań na poziomie gminy i powiatu dotyczących osób z niepełnosprawnościami.
8. Wspieranie i promowanie działań na rzecz rozwoju wczesnej rehabilitacji, jej kompleksowości i ciągłości.

Cel szczegółowy nr 3 – Likwidacja barier dająca możliwość równoprawnego uczestnictwa osobom z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

ZADANIA:

1. Inicjowanie działań zmierzających do usuwania przeszkód utrudniających uczestnictwo w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami.
2. Podejmowanie działań zwiększających dostęp do technologii informatycznej.
3. Systematyczne usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (m.in.: urzędach, placówkach edukacyjnych, placówkach służby zdrowia) oraz w budynkach i mieszkaniach indywidualnych osób z niepełnosprawnościami.
4. Likwidacja barier transportowych m.in.: poprzez zakup środków transportu dostosowanego do przewozu osób z niepełnosprawnościami dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych.
5. Rozwój i modernizacja komunikacji publicznej.
6. Realizacja zadań i programów dofinansowywanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy nr 4 – Wzmacnianie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami

ZADANIA:

1. Promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.

2. Informowanie pracodawców o prawnych możliwościach zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
3. Wzmocnienie usług pośrednictwa pracy.
4. Wspieranie i promowanie samozatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
5. Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnościami w dostępie do instrumentów rynku pracy np. staży, prac interwencyjnych.
6. Wspieranie tworzenia miejsc pracy przystosowanych do potrzeb z osób niepełnosprawności.
7. Stworzenie możliwości osobom z niepełnosprawnościami do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w projektach i programach.
8. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu podnoszenie kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami.
9. Wsparcie w utrzymaniu aktywności zawodowej przez zapewnienie opieki dla osoby z niepełnosprawnością nad osobą zależną.
10. Diagnoza możliwości i potrzeb w zakresie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz skali bezrobocia wśród niepełnosprawnych.
11. Zapobieganie i zmniejszenie zjawiska dyskryminacji na rynku pracy z uwagi na ograniczenia zdrowotne i stopień niepełnosprawności.

Cel szczegółowy nr 5 – Poprawa dostępności i wyrównywanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami

ZADANIA:

1. Dostosowanie szkół działających na terenie powiatu do specyficznych potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami.
2. Pomoc materialna dla osób z niepełnosprawnością podnoszących swoje wykształcenia na poziomie wyższym.
3. Wyrównanie szans w dostępie do edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym i wyższym o charakterze integracyjnym dla dzieci z niepełnosprawnościami, młodzieży i dorosłych.
4. Wspieranie kształcenia ustawicznego dorosłych osób z niepełnosprawnością.
5. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Finansowanie i realizacja

Środki finansowe na działania zaplanowane w Powiatowym Programie Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych pochodzić będą z:

- budżetu powiatu,
- budżetów gmin z terenu powiatu,
- budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy europejskich,
- innych programów i grantów.

Powiatowy Program Działań na rzecz Osób niepełnosprawnych realizowany będzie przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie
- Powiatowy Urząd Pracy
- Starostwo Powiatowe

wraz z potencjalnymi partnerami:

- powiatowymi jednostkami organizacyjnymi,
- organizacjami pozarządowymi,
- samorządami gminnymi,
- Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej,
- placówkami oświatowymi,
- placówkami zdrowia i leczniczymi,
- placówkami kulturalnymi.

Monitorowanie

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2029 monitorowana będzie:

- w zakresie rehabilitacji społecznej – w rocznych sprawozdaniach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- w zakresie rehabilitacji zawodowej – w sprawozdaniach Powiatowego Urzędu Pracy.

Podsumowanie

Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024-2029 stanowi kolejny dokument strategiczny, który wskazuje konkretne działania, mające na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu cieszyńskiego.

Realizacja programu, w swych założeniach, ma doprowadzić do rozbudzenia świadomości osób z niepełnosprawnościami o możliwościach wykorzystania swojego potencjału w celach zawodowych, oraz pracodawców o korzyściach, wynikających z ich zatrudniania. Docelowo, poprzez zwiększenie aktywności zawodowej, program powinien przyczynić się do zanikania stereotypów na temat osób z niepełnosprawnościami oraz likwidowania barier przy ich zatrudnianiu. Skorelowane działania, podejmowane poprzez założenia programowe, w które włączone będą zarówno osoby z niepełnosprawnościami, pracodawcy, jak i instytucje działające na rzecz poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami, mogą korzystnie wpłynąć na rozwój lokalnego rynku pracy oraz poprawę sytuacji społeczno- zawodowo- ekonomicznej tych osób.

Dążąc do tego aby podjęte działania przynosiły planowane efekty, należy zaangażować w nie wiele podmiotów, zasobów materialnych oraz personalnych, gdyż tylko wtedy osoby z niepełnosprawnościami, otrzymają potrzebne wsparcie.

Spis tabel

Tabela 1. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności po 16 r.ż. w latach 2020-2022	9
Tabela 2. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności do 16 r.ż. w latach 2020-2022	9
Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń według stopni niepełnosprawności w latach 2020-2022	10
Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na wiek u osób do 16 roku życia.	10
Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczyny niepełnosprawności – osoby po 16 roku życia.....	10
Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczyny niepełnosprawności – osoby przed 16 rokiem życia.....	11
Tabela 7. Liczba zgłoszonych stanowisk pracy	15
Tabela 8. Liczba osób z niepełnosprawnością, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie	16
Tabela 9. Liczba przyznanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej przez PUP w Cieszynie.....	16
Tabela 10. Liczba przyznawanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji społecznej przez PCPR w Cieszynie	17